

AMERIKA

EEN HOORCOLLEGE MODERNE
GESCHIEDENIS VAN DE V.S.

Door Maarten van Rossem

Home Academy

Home Academy Publishers geeft hoorcolleges en lezingen uit op audio-cd. Interessante onderwerpen, van geschiedenis tot natuurwetenschappen, voorgedragen door de meest boeiende sprekers. Zo kunt u kennis opdoen in de auto, in de trein, op de fiets of thuis op de bank.

Kijk verder op WWW.HOME-ACADEMY.NL

Uitgave: Home Academy Publishers
Saturnusstraat 60 - unit 70
2516 AH Den Haag
Tel: 070 - 3607613
Fax: 070 - 3455199
E: info@home-academy.nl

OPNAME	Sandro Ligtenberg (Den Haag, januari 2004)
STEM INLEIDING	W.J.C.M van Nispen tot Sevenaer
MUZIEK	Cok Verweij
MASTERING	Frits de Bruijn
VORMGEVING	ruth.bos@wxs.nl
PRODUCTIE	Promese B.V.

© Copyright 2004 Home Academy Publishers, Den Haag
ISBN 978 90 8530 001 4
NUR 77

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, uitgeleend, verhuurd, uitgezonden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door (foto)kopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaand schriftelijk toestemming van de uitgever.

AMERIKA

Een hoorcollege moderne geschiedenis van de V.S.
Door Maarten van Rossem

Inhoudsopgave

Aanbevolen literatuur	4
H1. De positie van de V.S. in de wereld in de loop van de 20e eeuw	5
H2. Hoe exceptioneel zijn de V.S. als natie?	6
H3. De periode van de Koude Oorlog en daarna	9
H4. De positie van de zwarten in de V.S.	13
H5. De New Deal en de normalisering van de federale overheid	16
H6. De conservatieve revolutie	18

Prof. dr. Maarten van Rossem is hoogleraar aan de Universiteit Utrecht. Hij heeft diverse werken over historische onderwerpen op zijn naam staan en geeft regelmatig colleges over de wereldgeschiedenis van de twintigste eeuw. Hij is door het Historisch Nieuwsblad uitgeroepen tot Historicus van het jaar 2003. Bij Home Academy zijn van hem de volgende hoorcolleges op audio-cd verschenen: *Hitler, Koude Oorlog, Lenin en Stalin, Eerste Wereldoorlog, Tweede Wereldoorlog, De atoombom en Populisme*.

Aanbevolen literatuur

M.B. Norn, D.M. Katzman e.a., *A people and a nation. A History of the United States*, (Boston, 2003)

Maarten van Rossem, *De Verenigde Staten in de Twintigste Eeuw*, (Den Haag, 2002)

W.E. Leuchtenberg, *Franklin D. Roosevelt and the New Deal, 1932-1940* (New York, 1963)

M. Walker, *The Cold War and the Making of the Modern World*, (London, 1993)

H. Sitkoff, *The Struggle for Black Equality, 1954-1980*, (1981)

G. Hodgson, *The World Turned Right Side Up. A History of the Conservative Ascendancy in America*, (Boston, 1996)

R.S. Lynd, *Middletown. A Study in American Culture*, (New York, 1929)

Synopsis van het hoorcollege over AMERIKA

H1. De positie van de VS in de wereld in de loop van de 20ste eeuw

Al in 1900 waren de VS de sterkste economische macht ter wereld. Toch speelden de VS op het wereldtoneel een rol van ondergeschikte betekenis. Dat kwam omdat de VS hun enorme economische macht nog niet hadden omgezet in militaire macht. Dat deden ze voor het eerst in 1917, toen ze gingen deelnemen aan de Eerste Wereldoorlog en in dat conflict een beslissende rol speelden. De Amerikaanse president Woodrow Wilson wilde de bijzondere positie van de VS gebruiken om de internationale verhoudingen beslissend te veranderen. Hij wilde door middel van een internationale organisatie, de Volkenbond, een eind maken aan de traditionele machtspolitiek van de grote mogendheden en de daarmee gepaard gaande oorlogen. Tenslotte ging de Amerikaanse Senaat niet akkoord met het vredesverdrag waarvan de Volkenbond een onderdeel vormde. De VS keerden Europa de rug toe en trokken zich terug in het isolement van het Westelijk Halfrond. Zo demonstreerden de Amerikanen bij hun eerste invloedrijke optreden op het Europese toneel al direct de aanhoudende ambivalentie van hun buitenlandse politiek: of ze treden dominant op en willen dan ook de hele wereld hervormen of ze willen juist niets met de wereld te maken hebben en gedragen zich unilateraal of zelfs, zoals in het interbellum, isolationistisch.

Na de Japanse aanval op Pearl Harbor op 7 december 1941 mobiliseerden de Amerikanen opnieuw hun enorme productievermogen. De VS produceerden ruim 60% van het militaire materiaal van de geallieerden. Na de Tweede Wereldoorlog bleven de VS prominent aanwezig op het wereldtoneel, omdat zij meenden dat de Sovjet-Unie een bedreiging voor de vrije wereld vormde. Zo begon de Koude Oorlog die bijna een halve eeuw de internationale verhoudingen zou domineren.

Na de Tweede Wereldoorlog waren de VS onbetwist de machtigste en invloedrijkste natie ter wereld, niet alleen militair de sterkste, maar ook economisch en cultureel.

Na het einde van de Koude Oorlog zijn de VS relatief nog veel sterker geworden, aangezien het nu ontbreekt aan een enigszins gelijkwaardige tegenstander. Die situatie zal nog wel enkele decennia bestaan, al is het zeer de vraag of de VS ook aan het eind van deze eeuw nog de sterkste mogendheid ter wereld zullen zijn. Aanhoudende groei van naties als China en India zou de wereldmachtsverhoudingen ingrijpend kunnen veranderen. De tweede helft van de twintigste eeuw en de eerste helft van deze eeuw mogen echter met recht de *American Century* worden genoemd.

H2. Hoe exceptioneel zijn de VS als natie?

De Amerikanen zelf zijn van mening dat de VS een zeer bijzonder land zijn, inderdaad anders dan alle andere naties. Uitdrukkingen als: *God's own country*, *A shining city upon a hill*, worden door Amerikanen gemakkelijk gebruikt ter karakterisering van hun vaderland. Zijn er goede redenen om de VS als een bijzonder geval te zien? De VS waren de eerste kolonie die zich losmaakte van het moederland, *The first new nation*. De zogenaamde *Founding Fathers* van de Amerikaanse republiek produceerden vervolgens een grondwet, die de tands des tijds uitstekend heeft doorstaan en op dit moment de oudste grondwet ter wereld is. De VS waren vanaf het eerst moment een opmerkelijk egalitaire natie, een erfelijke aristocratie en de daarmee samenhangende feodale verhoudingen ontbraken. In de loop van de 19e eeuw werd de continentale natie langzaam opgevuld door kolonisten die naar het westen trokken. Aan die steeds verder opschuivende "frontier" werd in zekere zin de Amerikaanse sameleving door de dappere pioniers steeds opnieuw uitgevonden, het egalitaire Amerikaanse ethos steeds opnieuw bevestigd.

Dat is althans het mythische beeld van de lange trek naar het westen. In werkelijkheid zou die trek zonder de federale overheid, de grote spoorwegmaatschappijen en mijnbouwondernemingen niet mogelijk zijn geweest. Vanuit de frontiermythe groeide het idee dat de Amerikanen meer dan andere volkeren individualisten zijn, die zonder al teveel overheidsbemoeienis hun eigen boontjes willen doppen. Al is

dan het idee dat in elke Amerikaan een geharde pionier schuilt die zijn eigen blokhut kan bouwen een mythe, de geschiedenis van de Amerikaanse republiek in de 19e eeuw en een deel van de 20e eeuw heeft er toch voor gezorgd dat de rol van de federale overheid verhoudingsgewijs bescheiden is, dat de verschillende deelstaten een belangrijke rol spelen en dat zodoende het politieke systeem sterk gedecentraliseerd is.

De VS zijn ook een natie van immigranten en die omstandigheid heeft gezorgd voor een bijzonder sterk besef van nationale identiteit en een zeer werkzame national mythologie, juist om die immigranten samen te binden in hun nieuwe vaderland. Sedert de stichting van de republiek ligt er een schaduw over de VS. In de grondwet wordt gesproken over *life, liberty and the pursuit of happiness*, maar die mooie woorden golden niet voor de zwarte slaven die in het zuiden op de katoenplantages werkten. Ondanks de afschaffing van de slavernij na de Burgeroorlog en de emancipatie van de zwarten na de Tweede Wereldoorlog, zijn veel zwarten tot op de dag van vandaag tweederangsburgers in het land van de vrijheid. Hoewel er in de Amerikaanse cultuur nog tal van essentiële elementen aan te wijzen zijn die het product zijn van de unieke vorming van de natie in de 19e eeuw, kan toch geconstateerd worden dat de VS minder bijzonder zijn geworden dan ze ooit waren.

De West-Europese naties zijn sedert de 19e eeuw veel democratischer en ook veel welvarender geworden en de VS zijn een sterk geürbaniseerde, industriële samenleving geworden, waarin de federale overheid een veel belangrijker rol speelt dan in de 19e eeuw. Verschillen zijn er nog steeds tussen de VS en West-Europa, maar ze zijn kleiner dan ze ruim een eeuw geleden waren.

H3. De periode van de Koude Oorlog en daarna

In de twee jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog kwamen de Amerikanen tot de conclusie dat de Sovjet-Unie een gevaarlijke revolutionaire staat was die op

de lange termijn de veiligheid van de VS kon bedreigen. Begin maart 1947 verklaarde president Truman, in de naar hem vernoemde doctrine, dat de VS bereid waren alle landen te helpen die bedreigd werden door interne of externe agressies. Nergens in Trumans redevoering werd de Sovjet-Unie bij name genoemd, maar iedereen wist wie de nieuwe tegenstander van de VS was. In de volgende jaren verleenden de Amerikanen omvangrijke financieel-economische steun aan West-Europa in de vorm van het Marshall Plan en richtten zij de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) op om West-Europa te beschermen tegen de veronderstelde expansionistische neigingen van de Sovjet-Unie. Deze nieuwe Amerikaanse politiek was de zogenaamde containment-politiek, gericht op de indamming van het communisme. Betrof de containment aanvankelijk Europa, door de Koreaanse Oorlog werd deze politiek ook tot Azië uitgebreid. Zo waren de Amerikanen, deels tot hun eigen verbazing, een half decennium na de Tweede Wereldoorlog mondiale militaire verplichtingen aangegaan.

In de Koude Oorlog vallen verschillende fases te onderscheiden. Soms liepen de spanningen sterk op, dan weer waren er jaren van betrekkelijke ontspanning. Na de dood van Stalin in 1953 namen de spanningen enige tijd wat af. Vanaf 1960 namen ze weer toe, een ontwikkeling die culmineerde in de Cuba-crisis van het najaar van 1962, toen de Amerikanen de Russen dwongen de middellange afstands-raketten die zij in het geheim op Cuba hadden gestationeerd weer af te breken. Volgens velen was dat het gevaarlijkste moment van de Koude Oorlog. Nadat de beide supermogendheden in de afgrond van een nucleaire oorlog hadden gekeken werden de relaties weer minder antagonistisch. Daarbij speelde een belangrijke rol dat de Amerikanen steeds meer gepreoccupeerd raakten met de interventie in Vietnam die uiteindelijk in een mislukking zou eindigen. In deze jaren haalden de Russen hun achterstand in op het punt van de nucleair-strategische bewapening.

Vanaf het begin van 1969 voerde president Nixon, terzijde gestaan door Henry Kissinger de detente-politiek. De achterliggende gedachte van dit nieuwe beleid was dat de Amerikanen en de Russen ten dele dezelfde belangen hadden. Door met

de Sovjet-Unie een reeks van overeenkomsten te sluiten over wapenbeperkingen en handelsbevorderingen dachten de Amerikanen de Russen medeverantwoordelijk te maken voor een minimale wereldorde en ze zo te brengen tot een soort zelf-containment. Teneinde een grotere politieke bewegingsvrijheid te creëren knoopten de Amerikanen ook betrekkingen aan met communistisch China, een staat waarvan zij twee decennia het bestaan hadden ontkend. Hoewel de detente-politiek een aantal jaren heel aardig functioneerde, werd zij, naarmate de jaren zeventig vorderden steeds meer doelwit van kritiek, in het bijzonder van conservatieve zijde. Conservatieve Democraten, de zogenaamde neo-conservatieven en Republikeinen betoogden dat de Sovjet-Unie misbruik maakte van de detente-politiek door haar eigen strategische positie te versterken. Zo dreigde het gevaar dat de Sovjet-Unie sterker zou worden dan de VS. Hoewel er voor dit alarmerende denkbeeld geen steekhoudend bewijs was, raakte de detente-politiek toch geleidelijk uit de mode. President Carter was met de Russen in gesprek gebleven over nieuwe overeenkomsten, maar staakte het overleg abrupt toen de Russen eind 1979 Afghanistan bezetten.

Vanaf dat moment begon de *New Cold War*, die zou duren tot Gorbatsjov aan de macht kwam in Moskou. Reagan verscherpte het beleid dat Carter had ingezet. De Amerikaanse defensie-uitgaven werden flink vergroot en de president zocht de retorische confrontatie met de Sovjet-Unie. In het najaar van 1985, toen Reagan meende dat de VS weer uit een positie van kracht met de Russen konden onderhandelen, had de president een eerste ontmoeting met Gorbatsjov. Daarna was de Koude Oorlog een snel aflopende zaak. Dat was vooral het gevolg van Gorbatsjovs uiteindelijk vergeefse pogingen de Sovjet-Unie te hervormen. Nadat diverse verstrekkende overeenkomsten waren gesloten en de Sovjet-Unie had afgezien van haar invloedssfeer in Oost-Europa, concludeerden de Amerikanen en de Russen eind 1989 dat de Koude Oorlog was afgelopen. Twee jaar later verdween de hele Sovjet-Unie van het historische toneel.

De Amerikanen zaten nu met het probleem dat het fundament onder hun buitenlandse politiek was weggevalen: de containment van het communisme was overbodig geworden. Hoe moest hun buitenlandse politiek nu gestructureerd worden? Wat waren de prioriteiten nu de Sovjet-Unie niet meer bestond? De Amerikanen besloten al snel dat de nieuwe situatie, waarin de VS de enige overgebleven supermogendheid waren, gecontinueerd moest worden. Vervolgens was de vraag of en in hoeverre de VS in deze nieuwe situatie samen moesten werken met andere naties, in het bijzonder hun bondgenoten. Zowel president Bush sr. als president Clinton prefereerden een multilaterale aanpak van de internationale problemen, waaraan de VS dan vanzelfsprekend de leiding zouden geven. Een nieuw concept van dezelfde helderheid als de containment politiek werd voorlopig niet gevonden.

Dat veranderde met de spectaculaire terroristische aanslagen van 11 september 2001. President Bush jr. besloot onmiddellijk alles te zetten op een oorlog tegen het internationale terrorisme. Aanvankelijk leek het er op of ook deze oorlog multilateraal gevoerd zou worden, aangezien de bondgenoten van de VS zich solidair verklaard hadden. Spoedig bleek echter dat de Amerikanen deze nieuwe onderneming volledig op hun eigen voorwaarden wensten uit te voeren en als de internationale gemeenschap dat niet prettig vond, dan zaten ze daar helemaal niet mee. Dat leidde in 2003 tot de bezetting van Irak, een enigszins merkwaardige onderneming, omdat de Amerikanen er niet in geslaagd waren aan te tonen dat het regime in Bagdad betrekkingen met de gevreesde internationale terroristen onderhield. Hoe het avontuur in Irak tenslotte af zal lopen, valt op dit moment (januari 2004) niet te zeggen.

H4. De positie van de zwarten in de VS

De handhaving van de slavernij, ondanks de prachtige beginselen van de nieuwe grondwet, was het geboortedefect van de Amerikaanse republiek. Dat defect leidde halverwege de 19e eeuw tot de Amerikaanse Burgeroorlog, die in eerste instantie

niet ging om de afschaffing van de slavernij maar juist over het vraagstuk van de uitbreiding daarvan. De zuidelijke staten wilden dat de nieuwe staten die aan de Unie werden toegevoegd ook de slavernij zouden toestaan, de noordelijke staten voelden daar niet voor. Nadat de noordelijke staten de burgeroorlog hadden gewonnen werd de slavernij afgeschaft en dat werd vastgelegd in het 13e amendement op de grondwet. Desondanks werden de nu van de slavernij bevrijde zwarten in de zuidelijke staten systematisch onderdrukt. Teneinde de burgerrechten van de zwarten te beschermen, werd vervolgens het 14e amendement aangenomen. Dat hielp ook niet. De zwarten hadden in het zuiden te maken met aanhoudende repressie en discriminatie.

Eind 19e eeuw kreeg die discriminatie een juridische basis doordat het Hoogerechtshof besloot dat het idee van *separate but equal* niet in strijd was met de grondwet. Dat betekende dat blanken de zwarten uit alle openbare gelegenheden en andere faciliteiten mochten weren, mits aan de zwarten gelijke gelegenheden en faciliteiten werden geboden. Van dat laatste was in de praktijk natuurlijk geen sprake. Zo ontstond in het zuiden de segregatie van blank en zwart, het Amerikaanse apartheidssysteem. Pas tijdens en na de Tweede Wereldoorlog werden langzaam de condities gecreëerd die de afschaffing van de segregatie mogelijk zou maken. Tijdens de Tweede Wereldoorlog migreerden miljoenen zwarten van het straatarme zuidelijke platteland naar de noordelijke industriesteden, zodat zij als het ware "zichtbaar" werden.

President Truman was de eerste president die serieus probeerde iets te doen aan de discriminatie van de zwarten. Langs politieke weg was dat echter onmogelijk, omdat alle voorstellen om die discriminatie te beëindigen in het Congres werden geblokkeerd door een coalitie van conservatieve zuidelijke Democraten en Republikeinen. Vanwege deze patstelling besloot de National Association for the Advancement of Coloured People deze kwestie langs de juridische weg aan te pakken. Zij stelde dat *separate but equal* in het onderwijs wel degelijk in strijd was met de grondwet en werd in 1954 in een fameuze rechtszaak in dezen door het Hoogge-

rechtshof in het gelijk gesteld. Daarmee was het breekijzer gevonden dat een einde kon maken aan de segregatie, maar het zou zo'n twintig jaar duren voordat het onderwijs in het zuiden ook daadwerkelijke gedesegegreerd was. In de zuidelijke staten ontstond in de jaren vijftig een zwarte emancipatiebeweging die op allerlei manieren ten strijde trok tegen de segregatie. Nadat in december 1955 een zwarte vrouw (Rosa Parks) in Montgomery, Alabama, in een politiecel terecht was gekomen, omdat zij op een voor blanken gereserveerde zitplaats in de bus was gaan zitten, organiseerde de zwarte bevolking, o.l.v. een jonge zwarte dominee, Martin Luther King, de Montgomery Bus Boycot, die succesvol was. In Little Rock, Arkansas werd de racistische gouverneur door de federale overheid gedwongen de scholen in de stad te desegregeren. Daarmee was duidelijk gemaakt dat het een federale verantwoordelijkheid was een einde te maken aan het *separate but equal*. Ook op andere terreinen werd de strijd tegen de apartheid met succes gevoerd. Zowel in 1957 als bij verschillende gelegenheden in de jaren zestig werd wetgeving aangenomen die het zwarten in het zuiden mogelijk moest maken hun stem uit te brengen. Zo kregen de zwarten in de loop van de jaren vijftig en zestig de burgerrechten die hun eigenlijk al in het 14e amendement waren gegarandeerd.

De emancipatie van de zwarten zou verstrekkende consequenties hebben voor de Amerikaanse politiek. In feite was de strijd voor de zwarte burgerrechten een tijdbom in de Democratische partij. Die bestond immers uit een wonderlijk monsterverbond tussen aartsconservatieve, racistische, zuidelijke politici en vrij progressieve politici uit de noordelijke industriesteden. Doordat een meerderheid van de Democratische partij welbewust koos voor de emancipatie van de zwarten, offerde de partij in feite haar zuidelijke rechtervleugel. Tegelijkertijd maakten de Republikeinen duidelijk dat zij niet van plan waren zo hard te lopen voor de burgerrechten van de zwarten. Zo raakte het zuiden in de loop van de jaren zestig, zeventig en tachtig langzaam in Republikeinse handen, een ontwikkeling die de Republikeinse partij veel betere kans geeft bij de presidentsverkiezingen. Het is geen toeval dat de enige Democraten die na de jaren zestig het Witte Huis hebben gehaald, Carter en Clinton, afkomstig waren uit zuidelijke staten.

H5. De *New Deal* en de normalisering van de federale overheid

Tot aan het begin van de jaren dertig hadden de VS in vergelijking met de West-Europese naties een zeer zwakke centrale overheid. In de meeste Amerikaanse steden en dorpen was het postkantoor de enige federale instelling. Vanaf het voorjaar van 1933 voorzag de *New Deal*, het hervormingsprogramma van president Franklin D. Roosevelt, de VS van een modern overheidsapparaat dat ondanks de ideologische weerzin van de Amerikanen tegen een sterke federale overheid niet wezenlijk verschilt van de West-Europese overheden. Door middel van de *New Deal* probeerde Roosevelt een einde te maken aan de diepe economische depressie die eind 1929 was begonnen nadat jaren van speculatie aan de beurs in Wallstreet plotseling waren geëindigd in een spectaculaire koersval. Doordat de Amerikaanse economie een aantal ernstige structurele defecten vertoonde werd de recessie die het gevolg was van de beurskrach, een praktisch onoplosbare depressie. In 1932 was het Brutto Nationaal Product nog maar de helft van dat in 1929 en zat 25% van de werkende bevolking zonder werk. De in november 1932 gekozen Roosevelt was helemaal geen bijzonder progressieve figuur, wel was hij een pragmaticus die bereid was te experimenteren tot een oplossing van de economische problemen was gevonden.

In 1933 en 1935 produceerde de regering-Roosevelt een ongekende hoeveelheid wetgeving die de relatie van de federale overheid met de Amerikaanse samenleving opnieuw definieerde. Werklozen kregen nu federale steun of werden aan het werk gezet in grote werkverschaffingsprojecten. Landbouw en bedrijfsleven werden gereguleerd in de hoop de productie tegen redelijke prijzen weer op gang te brengen, tal van risico's werden door de overheid verzekerd en de VS kregen een beperkt systeem van sociale verzekeringen. In zoverre diverse doelstellingen van de *New Deal* door conservatieve tegenwerking niet werden gerealiseerd, leverde de *New Deal* de bouwstenen voor de politieke agenda van de Democraten in de jaren veertig, vijftig en zestig. We zouden kunnen zeggen dat president Johnson halverwege de jaren zestig een groot deel van deze agenda heeft verwezenlijkt.

De enorme populariteit van Roosevelt en zijn hervormingen bij de modale kiezer maakte van de Democraten meer dan dertig jaar de natuurlijke meerderheidspartij. De *New Deal* gaf een politieke steun aan de industriearbeiders, door de organisatie van de ongeschoolde arbeiders mogelijk te maken en aan de immigranten (ten dele natuurlijk dezelfde groep). Voor de zwarten heeft de *New Deal* niet veel kunnen doen, om dat de Democratische partij, zoals eerder opgemerkt, zo'n merkwaardige coalitie was van conservatieve zuidelijke racisten en progressieve noordelijke politici. Het primaire doel van de *New Deal*, de oplossing van de depressie, werd niet verwezenlijkt. Pas de enorme defensieuitgaven tijdens de Tweede Wereldoorlog maakten een eind aan de depressie en startten de economische groei die tot in de vroege jaren zeventig voort zou duren.

H6. De conservatieve revolutie

De enorme welvaartsexplosie na 1945 was de oorzaak van ingrijpende culturele veranderingen in de jaren zestig. De emancipatie van de zwarten in de jaren vijftig en zestig stond niet op zich, maar werd geleid door andere emancipatiebewegingen, zowel van vrouwen en jongeren als bijvoorbeeld homoseksuelen. De grootste impact hadden het nieuwe feminisme en de rebellie van de jongeren. Er waren in deze jaren ook veel jongeren vanwege de naoorlogse baby-boom die tot diep in de jaren zestig duurde. Die jongeren waren meest opgegroeid in welvaart en meenden dat alles mogelijk was: *We want it all and we want it now!* Zij hadden scherpe kritiek op het fantasieloze burgermansbestaan van hun ouders, lieten hun haar groeien, luisterden naar opruiende muziek en gebruikten nieuwe verdovende middelen die hun meer aanstonden dan de alcohol van hun ouders. De kritiek op de bestaande samenleving werd in de VS in de loop van de jaren zestig radicaler en onverzoenlijker vanwege het brede protest tegen de bloedige en uitzichtloze interventie in Vietnam. De jaren zestig begonnen hoopvol, maar veranderden na de moord op Kennedy in toenemende mate in een nachtmerrie. In de loop van de jaren zeventig vormde zich geleidelijk een nieuw en dynamisch conservatisme dat niets moest

hebben van de radicale maatschappijkritiek van de jaren zestig en meer heil zag in behoud en herstel van traditionele waarden. Sommige conservatieven wilden terug naar de jaren vijftig, anderen liever naar de jaren twintig. Deze conservatieve beweging bestond uit verschillende elementen. Allereerst de traditionele Republikeinen die vonden dat de federale overheid veel te sterk was geëxpandeerd en dat de belastingen navenant te zwaar drukten. Ten tweede de fundamentalistische christenen, die gruwden van abortus (door het Hooggerechtshof in 1973 mogelijk gemaakt) en de tolerantie ten opzichte van homoseksualiteit. Tenslotte waren er nog de neoconservatieven, meest voormalige Democratische intellectuelen die meenden dat de Democratische partij in handen was gevallen van gevaarlijke linkse figuren die te weinig oog hadden voor het nog steeds dreigende gevaar van het communisme. Het was Ronald Reagan die in 1980 uit deze verschillende elementen een coalitie smeedde die sinds dat jaar de Amerikaanse politiek heeft gedomineerd. De Democraten hebben ondertussen veel van hun oude zekerheden verloren en zijn op zoek naar een politieke overtuiging met dezelfde spankracht als het nieuwe conservatisme.

